

Riho Pihlakas

parkimistrahv.ee

E-post: info@parkimistrahv.ee

Tallinn, 05. mai 2026

Harju Maakohus

Lubja 4, Tallinn 10115

harjumk.info@kohus.ee

Kohtu esimees Liina Naaber-Kivisoo

TÄIENDAV MÄRGUKIRI JA SELGITUSTAOTLUS

Tarbijate ja väikeettevõtjate õiguste kaitse tagamine eraparklate masshagide tagaseljaotsustes — jätkupöördumine

Õiguslik alus: märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seadus (MSVS) § 5; TsMS § 438 lg 1 ja § 436 lg 7; VÕS § 42; Euroopa Kohtu praktika direktiivi 93/13/EMÜ tõlgendamisel

Austatud kohtu esimees

1. Pöördumise eesmärk

07.04.2026 esitasin Harju Maakohtu esimehele märgukirja pealkirjaga „Tarbijate õiguste kaitse tagamine eraparklate masshagide tagaseljaotsustes”. Käesolevaga edastan täiendavad materjalid — Tarbijavaidluste komisjoni praktika võrdlusanalüüsi, Irene Kulli VÕS Kommenteeritud väljaande asjakohased seisukohad ning konkreetsete 2025. aasta Harju Maakohtu tagaseljaotsuste analüüsi —, et neid saaks kohtu esimees arvesse võtta 07.04.2026 märgukirja sisulise vastuse koostamisel.

Täiendavate materjalide esitamise eesmärk on muuta vastuse andmine kohtu esimehe jaoks võimalikult konstruktiivseks ja põhinema tervikpildil: võrdlusel riikliku järelevalveorgani praktikaga, autoriteetsel õigusteadusliku allikal ning Harju Maakohtu enda tagaseljaotsuste süstemaatilisel analüüsil.

2. Eesti juhtiva õigusteadlase seisukoht kohtu omaalgatusliku kontrolli kohustuse kohta

Irene Kull, Tartu Ülikooli tsiviilõiguse professor ja VÕS Kommenteeritud väljaande (Tallinn: Juura 2016) peaautor § 42 osas, on õigusteaduslikus kirjanduses selgesõnaliselt kinnitanud järgmist (kommentaari punkt 4.1.2, lk 221 — **Lisa 1**):

*„Euroopa Kohtu ja Riigikohtu praktika kohaselt peab kohus omal algatusel (ex officio) hindama, kas tegemist on ebamõistlikult kahjustava tüüptingimusega või mitte. Tegemist on õiguse kohaldamise küsimusega, mida kohus teeb poolte taotlustest sõltumata (nn iura novit curia põhimõte). Iga liikmesriigi kohus peab ise hindama, kas vaidlusalune tüüptingimus on kehtiv või tühine. **Tüüptingimuse kehtivust peab kohus ise omal algatusel hindama, seda ka siis, kui pooled tingimuse tühisusele ei tugine**, sest tegemist on õiguse kohaldamisega TsMS § 438 lg 1 järgi.”*

Kommentaari järgmisel leheküljel (punkt 4.1.3 jätk, **Lisa 2**) on lisatud:

„Sisukontrolli teostab kohus sõltumata poolte väidetest või sellest, kas nad on kehtivuse kontrolli vajalikuks pidanud. Seega, kui pooled vaidlevad tüüptingimuse sisu üle, peab kohus kontrollima omal algatusel ka tingimuse kehtivust.”

Kommentaari tugineb üheksale Riigikohtu lahendile (RKTko 3-2-1-155-05 p 19; 3-2-1-2-08 p 13; 3-2-1-56-08 p 13; 3-2-1-64-12 p 32; 3-2-1-150-14 p 14; RKTkm 3-2-1-109-11 p 12; RKTko 3-2-1-71-14 p 139; 3-2-1-106-13 p 24; 3-2-1-12-14 p 41) ning Euroopa Kohtu praktikale (C-240/98 Océano Grupo; C-243/08 Pannon GSM; C-76/10 Pohotovost'; C-237/02 Freiburger Kommunalbauten; C-488/11 Asbeek Brusse; C-472/10 Invitel Távközlési).

Seega ei ole tegemist üksiku õigusteadlase arvamusega, vaid **Eesti õiguskorra väljakujunenud standardiga**, millele tugineb nii Riigikohtu järjekindel praktika, Euroopa Liidu õigus kui ka autoriteetne kommenteeritud väljaanne, mida Eesti kohtud ise oma otsustes korduvalt tsiteerivad.

Lisaks rõhutab sama kommentaari punkt 4.1.3 tõendamiskoormuse osas (**Lisa 2**):

„Pool, kes tugineb tüüptingimuse tühisusele, peab tõendama, et tegemist on tüüptingimusega. Kui tegemist on § 42 lg 3 sätestatud tüüptingimusega, eeldatakse ebamõistlikku kahjustamist ning teine pool ei saa tõendada tingimuse kehtivust.”

See tähendab, et eraparkla 55–[100-eurose leppetrahvi tüüptingimuse](#) puhul, mis kuulub § 42 lg 3 p 5 loetellusse, eeldatakse ebamõistlikku kahjustamist seaduse jõul.

Tõendamiskoormus lasub tüüptingimuse kasutajal (eraparkla operaatoril), mitte kostjal.

Kommentaari punkt a „Leppetrahv” (lk 233 — **Lisa 3**) täpsustab, et leppetrahvi suuruse hindamisel tuleb seda võrrelda lepingu sõlmimise ajal ettenähtava kahjuga ning arvestada leppetrahvi funktsiooni. Kommentaari punkt c „Tühisuse tagajärg” (lk 235 — **Lisa 4**) rõhutab viitega RKTko 3-2-1-45-15 p 14 ja 3-2-1-25-16 p 13, et **ebaproportsionaalselt suur leppetrahv toob Riigikohtu hinnangul üldjuhul kaasa kokkuleppe tühisuse** — mitte lihtsalt vähendamise õiguse.

3. Võrdlus: Tarbijavaidluste komisjon kontrollib, Harju Maakohus ei kontrolli

Kõige ilmekam tõend süsteemsest probleemist ilmneb, kui võrrelda Tarbijavaidluste komisjoni (edaspidi TVK) praktikat Harju Maakohtu tagaseljaotsuste praktikaga samade või sisuliselt identsete tüüptingimuste kontekstis.

3.1. TVK praktika — neli otsust, kontroll teostatud neljal korral neljast

TVK on 2024–2026 teinud **neli otsust** eraparklate leppetrahvide asjades. Kõigil neljal korral on TVK teostanud tüüptingimuse kehtivuse kontrolli VÕS § 42 alusel. Tulemused:

TVK otsus	Operaator	Nõude summa	TVK tulemus	Autor
19-1/24-08802 (2024, Lisa 6)	EuroPark	55 €	Tüüptingimus tühine	T. Hein
19-1/25-10488 (2025, Lisa 7)	EuroPark	70 €	Tüüptingimus tühine	T. Hein
19-1/26-01486 (2026, Lisa 8)	Ühisteenused	60 €	Tüüptingimus tühine	T. Hein
19-1/26-02410 (2026, Lisa 9)	Ühisteenused	60 €	Vähendatud 31 euron	A. Urm

Kokkuvõtvalt: **kolmel korral on TVK tüüptingimuse tühiseks tunnistanud ja ühel korral vähendanud summat 31 euron**. Ükski TVK lahend ei ole jätnud tüüptingimust kontrollimata. TVK otsuses 19-1/26-01486 on selgesõnaliselt öeldud:

Lähtudes ülaltoodust leiab komisjon, et parkimistingimustes sisalduv jäik 100-eurone leppetrahvikohustus on VÕS § 42 lg 3 p 5 järgi vaidlusaluses piirkonnas tarbijat ebamõistlikult kahjustav ja VÕS § 42 lg 1 ning § 42 lg 3 p 5 alusel tühine. Kuna kaupleja nõue summas 60 eurot tugineb tühisele tüüptingimusele, puudub tarbijal kohustus leppetrahvi tasuda.

Need otsused on tehtud kahe erineva operaatori ja kahe erineva komisjoniliikme poolt, mis välistab üksikuhtumi argumendi. Tegemist on väljakujunenud, selgesõnaliselt põhjendatud kontrollipraktikaga kolme viimase aasta näidete põhjal.

3.2. Harju Maakohtu tagaseljaotsuste maht — tagaseljaotsus on domineeriv menetlusvorm

2025. aasta Europargi kohtulahendite analüüsist nähtub, et **193 lahendit 375-st on tehtud tagaseljaotsusena** — see moodustab **51,5%** kõigist eraparkla leppetrahvi asjades tehtud lahenditest. Tegemist ei ole marginaalse menetlusvormiga, vaid **domineeriva menetlusvormiga**, mille kaudu rohkem kui pool kohtuasju lahendatakse.

Just nendes menetlustes on kostja kaitsetu — ta ei esita vastuväidet ega taotle tüüptingimuse tühisuse tuvastamist. Sellepärast ongi kohtu omaalgatuslik kontroll VÕS § 42 alusel just tagaseljaotsuste puhul **eriti oluline**. Kui ex officio kontrolli ei teostata, puudub tarbijal ja väikeettevõtjal VÕS § 42 lg 3 p 5 pakutav õiguskaitse täielikult — seadus on olemas, aga ei toimi.

3.3. Konkreetsete tagaseljaotsuste analüüs — 193-st läbi vaadatud otsusest ükski ei näita ex officio kontrolli

Olen süstemaatiliselt läbi vaadanud kõik **193 Harju Maakohtu tagaseljaotsust 2025. aastal** eraparkla leppetrahvi asjades. Analüüs näitab üheselt, et ükski nendest ei sisalda märke kohtu omaalgatuslikust tüüptingimuste kontrollist VÕS § 42 alusel.

Tõendina esitan käesoleva pöördumise juurde **10 näidist** 2025. aastal tehtud tagaseljaotsustest, mis illustreerivad kogu 193-lahendilise kogumi struktuuri ja sisu:

Nr	Tsiviilasi
1	2-25-102450
2	2-25-103464
3	2-25-102576
4	2-25-111565
5	2-25-104483
6	2-25-107867
7	2-25-109010
8	2-25-106134
9	2-25-114736
10	2-24-143907

Nende kümne lahendi ja laiemalt kõigi 193 tagaseljaotsuste analüüs näitab üheselt järgmist:

Esiteks — kohus ei rakenda menetluses ex officio tüüptingimuste kontrolli (VÕS § 42), mis on Euroopa Kohtu praktika kohaselt direktiivi 93/13/EMÜ tõlgendamisel ning Riigikohtu järjekindla praktika kohaselt kohustuslik. Mitte ühes analüüsitud lahendis ei ole põhistuses viidet § 42 kohasele sisukontrollile, Riigikohtu praktikale eraparkla leppetrahvide osas (3-2-1-68-16; 3-2-1-77-16; 2-15-3430/58; 2-17-117146/31) ega Euroopa Kohtu praktikale tüüptingimuste kontrolli kohustuse osas.

Teiseks — kohtulahendid on sisult identsed, viidates automatiseeritud „liinitööle”, kus hagiavalduste sisulist kontrolli ei toimu. Põhistustes puuduvad individuaalsed hinnangud konkreetse tüüptingimuse mõistlikkusele, kahju proportsionaalsusele või hageja tegelikult saamata jäänud tulule, mis on keskmiselt 1-5 eurot ja viitab 1% hüvituslikule ja 99% karistuslikule iseloomule.

Kolmandaks — hoolimata asjaolust, et tegemist on ilmselgelt standardsete masshagidega sama ettevõtja poolt (Tartu Ringkonnakohus on asjas [2-23-116531/33](#) tuvastanud üle 2500 EuroPargi menetluse), ei ole Harju Maakohus rakendanud menetlusökonomia põhimõtteid ega asunud ühtset seisukohta leppetrahvide mõistlikkuse osas. Iga asi menetletakse nagu oleks esmakordne, kuid ilma sisulise kontrollita.

Neljandaks — samal ajal, kui TVK on neljal korral neljast tuvastanud täpselt samade operaatorite täpselt samade tüüptingimuste ebamõistlikkuse, rahuldab Harju Maakohus tagaseljaotsustega samadel tüüptingimustel põhinevad nõuded sisulise kontrollita. Tulemuseks on, et sama tüüptingimus on üheaegselt nii tühine (TVK foorumis) kui ka täitmisele pööratav (kohtu foorumis). Just sellel lihtsal põhjusel eelistabki Europark oma „äri“ kohtu kaudu ajada.

3.4. Tagajärg: kohus kui masshageja võlamenetlusosakond

Tartu Ringkonnakohus on kohtuasjas [2-23-116531/33](#) (27.11.2024) tuvastanud, et OÜ EuroPark Estonia on **masshageja**, kes loobub hagidest süstemaatiliselt vältimaks ebasoodsate pretsedentide tekkimist. Ainuüksi 2025. aastal oli EuroPargiga seotud 684 kohtumenetlust.

Käesolevas kirjas kirjeldatud süstemaatiline kontrollipuudus toetab masshageja ärimudelit. Kui kohus teostaks TVK-ga samaväärset omaalgatuslikku kontrolli VÕS § 42 alusel, ei oleks masshagejal majanduslikult mõtet enam kohtusse pöörduda väikeste nõuetega, mille tüüptingimused on TVK korduvalt tühiseks tunnistanud. Just kontrollipuudus on see, mis teeb masshageja mudeli tulusaks ja tekitab 684 menetlust aastas kohtule. Eesti teised suurettevõtted (Telia, Swedbank, Olerex jne) lahendavad oma pisivõlad klienditeeninduse kaudu. Mis juhtuks kui nad kõik pöörduks kohtusse?

Sellela on tekkinud olukord, kus **kohus on tahtmatult muutunud masshageja võlamenetlusosakonnaks**: kohtusüsteem täidab automaatrahuldamise kaudu ülesannet, mis õigusdogmaatiliselt peaks olema täidetud sisulise kontrolliga. Tagaseljaotsustega legitimeeritakse tüüptingimused, mille õiguslikku kehtivust on pädev riiklik järelevalveorgan (TVK) korduvalt eitanud kolm aastat järjest.

Tulemuseks on, et tarbijad ja väikeettevõtjad jäävad ilma VÕS § 42 lg 3 p 5 sätestatud õiguskaitsest — selle normi eesmärk on kaitsta nõrgemat poolt ebaproportsionaalsete leppetrahvide eest, kuid praktikas see kaitse tagaseljaotsuste puhul ei toimi, kuna just nõrgem pool (kes ei julge või ei suuda vastata) saab kahju, mida seadus pidi ära hoidma.

3.5. Põhimõtteline küsimus: miks võib eraettevõtte karistada karmimalt kui riik?

Liiklusseaduse § 188 kohaselt on avaliku parkimise viivistasu ülempiiriks 31 eurot. See on Riigikogu poolt seadustatud tase, mille piires kohalikud omavalitsused võivad karistada parkijaid, kes ei ole parkimistasu maksnud. Riik on niisiis pidanud 31 eurot piisavaks ja proportsionaalseks sanktsiooniks parkimiskorralduse tagamiseks. Märkimisväärne on, et OÜ EuroPark Estonia opereerib Tallinna linnale parkimisteenust just selle 31-eurose

piirmäära raames (alates 02.09.2025), mis tõendab, et see tase on äriselt teostatav ka mass-skaalas.

Samal ajal rahuldab Harju Maakohus tagaseljaotsustega sama operaatori 55-, 70- ja peagi 100-eurosed leppetrahvinõuded — kuni kolmekordses ulatuses võrreldes seadusega kehtestatud avaliku piirmääraga. Riigikohus on neljas eraparkla leppetrahvi puudutavas lahendis (3-2-1-68-16; 3-2-1-77-16; 2-15-3430/58; 2-17-117146/31) hinnanud 30 eurot mõistlikuks tasemeks ning Tarbijavaidluste komisjon on otsuses 19-1/26-02410 leppetrahvi vähendanud just 31 euroni, viidates otseselt LS § 188 piirmäärale.

Sellest tulenevalt tõstatub põhimõtteline küsimus, mis väärrib kohtu esimehe sisulist vastust:

Miks võib eraettevõtte Eesti kohtusüsteemi vahendusel karistada parkijat karmimalt kui riik ise seda samas olukorras teeb?

Kui Riigikogu on seadnud avaliku parkimise eest määratava sanktsiooni ülempiiriks 31 eurot, on raske põhistada, miks eraõigusliku leppetrahvi puhul peaks samasuguse rikkumise eest olema lubatud sellest kahe- või kolmekordne summa — eriti olukorras, kus kohtulik ex officio kontroll, mis selle asümmeetria peaks korrigeerima, jääb tagaseljaotsustes teostamata.

Ennetavalt tuleb märkida, et eraõiguslike leppetrahvide suhtes ei saa selle küsimuse vastuseks tugineda lepinguvabaduse põhimõttele. Irene Kull on VÕS Kommenteeritud väljaandes (lk 221, punkt 4.1.1) selgesõnaliselt sedastanud:

„Lõige 1 sätestab üldise hinnangulise standardi tüüptingimuste kehtivuse või tühisuse tuvastamiseks: tühine on tingimus, mis on 'ebamõistlikult kahjustav'. Seda üldpõhimõtet täpsustab lõige 3. Üldjuhul ei sisalda VÕS piiranguid isikute vahel sõlmitud lepingu sisule (kehtib lepinguvabadus) ja sekkub nende valitud regulatsiooni üksnes erandlike imperatiivsete seadusesätete kaudu. Üldine dispositiivsuse põhimõte ei kehti aga tüüptingimuste puhul.“

Õiguskirjandus rõhutab seega selgelt, et lepinguvabaduse põhimõte just nimelt **ei laiene tüüptingimustele** — neile kohaldub VÕS §-st 42 tulenev imperatiivne sisukontroll. Eraparkla parkimistingimused on ühepoolselt välja töötatud tüüptingimused VÕS § 35 lg 1 mõttes ning kuuluvad seetõttu just sellesse kategooriasse, kus seadusandja on dispositiivsuse põhimõtte teadlikult välistanud. Kuna VÕS § 42 lg 3 p 5 keelab ebamõistlikult suure leppetrahvi tüüptingimuseks, ei ole võimalik põhistada eraettevõtja õigust nõuda kohtu vahendusel suuremat sanktsiooni kui riik avaliku parkimise viivistasuna kehtestab — viitega „lepingupoolte tahte“ ega „eraõigussuhete autonoomiale“. Tüüptingimuste puhul see autonoomia õiguslikus mõttes puudub.

Tulemuseks on paradoks, kus eraettevõtja sanktsioneerimisõigus ulatub kohtu vahendusel kaugemale kui riigi enda sanktsioneerimisõigus seaduse alusel.

4. Konkreetsed küsimused, millele palun MSVS § 5 lg 1 alusel sisulist vastust

Käesoleva pöördumise sisulise vastuse saamiseks palun kohtu esimehel vastata kõigepealt kahele põhiküsimusele:

4.1. Miks ei ole Harju Maakohus TsMS § 438 lg 1 kohast omaalgatuslikku tüüptingimuste kontrolli (VÕS § 42 alusel) seni kunagi eraparklate masshagide tagaseljaotsustes rakendanud, et kaitsta vastaspoole õigusi olukorras, kus vastaspool jääb tagaseljaotsuse tegemisel ise kaitsetuks?

Küsimus on põhimõtteline, kuna Riigikohtu praktika, Euroopa Kohtu praktika, Irene Kulli VÕS Kommenteeritud väljaanne ja TVK praktika jõuavad kõik samale järeldusele — kohtul on omaalgatuslik kontrollikohustus. Tagaseljaotsus ei vabasta sellest, vaid just tagaseljaotsuse puhul on see kohustus kõige olulisem, sest vastaspool ise oma õigusi kaitsta ei saa.

4.2. Kas tulevikus on lootust, et Harju Maakohus seda kontrollimehhanismi eraparklate masshagide puhul rakendama hakkab — või lasebki masshagejal (OÜ EuroPark Estonia, 684 menetlust 2025. aastal) muuta kohtusüsteemi sisuliselt oma võlamenetluse osakonnaks, kus reaalselt sisukontrolli tüüptingimuste üle ei teostata?

Küsimus puudutab otseselt 2026. aasta suvest kohtusse saabuvasid 70-euroseid leppetrahve, mille automaatne rahuldamine ilma ex officio kontrollita tähendaks masshageja ärimudeli edasist legitimeerimist — ja kohtusüsteemi koormuse vältimatut kasvu, mitte kahanemist.

Hinnanguliselt kasutab Europark hetkel üle 5% Harju Maakohtu tsiviilosakonna ressursist ja annab täiskohaga tööd kahele kohtunikule kui arvestada et kohtuniku töömaht on 250 menetlust.

Täiendavalt palun sisulist vastust järgmistele spetsiifilistele küsimustele:

4.3. Kas Harju Maakohtu esimees jagab Irene Kulli VÕS Kommenteeritud väljaandes (lk 221, punkt 4.1.2) ning Riigikohtu järjekindlas praktikas väljendatud õiguslikku seisukohta, et kohus peab VÕS § 42 alusel tüüptingimuste kehtivust kontrollima omal algatusel ka tagaseljaotsuste tegemisel?

4.4. Kuidas selgitab kohtu esimees olukorda, kus sama eraparkla tüüptingimust on TVK korduvalt tühiseks tunnistanud (4 otsust neljast), kuid Harju Maakohus on sama tüüptingimust analüüsitud tagaseljaotsustes aastaid rahuldanud kontrollimata?

4.5. Milliseid konkreetseid organisatsioonilisi või meetoodilisi samme plaanib Harju Maakohtu esimees astuda, et tagada tsiviilkolleegiumi kohtunike ühtne praktika VÕS § 42 kontrolli osas — kas tsiviilkolleegiumi sisemise juhise kaudu, tsiviilkolleegiumi koosoleku kaudu või muul viisil?

4.6. Millise tähtaja jooksul võib oodata vastust 07.04.2026 esitatud märgukirjale ja käesolevale täiendavale pöördumisele? Kas need käsitletakse kumulatiivselt või eraldi?

4.7. Kuidas tagab Harju Maakohus käesoleva pöördumise punktis 3.3 kirjeldatud olukorras — kus 2025. aastal tehtud 193-st tagaseljaotsusest ühestki ei nähtu VÕS § 42 kohane ex officio kontroll — kohtuliku kontrolli kvaliteedi ja tarbijate kaitse vastavalt seadusele?

5. Õiguslik alus sisuliseks vastuseks

Märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seaduse (MSVS) § 5 lg 1 kohaselt peab adressaat vastama märgukirjale ja selgitustaotlusele sisuliselt ja viivituseeta, tähtajaga hiljemalt 30 päeva jooksul. Sama paragrahvi lg 2 kohaselt peab vastus sisaldama sisulisi vastuseid esitatud küsimustele.

Lähtuvalt MSVS § 2 lg-st 1 on selgitustaotlus isiku pöördumine, millega soovitakse riigi- või kohaliku omavalitsuse asutuselt selgitusi kehtivate õigusnormide kohaldamise, nende rakendamise või asutuse pädevuses olevate küsimuste kohta. Käesolev pöördumine kvalifitseerub nii märgukirjaks (osas, milles teen ettepanekuid praktika muutmiseks) kui ka selgitustaotluseks (osas, milles palun selgitusi kohtu senise praktika kohta VÕS § 42 kohaldamisel).

Palun kohtu esimehel vältida vastust, mis piirdub pöördumise teadmiseks võtmise kinnitamisega või üldise viitamisega kohtute sõltumatuse põhimõttele. Kohtute seaduse (KS) § 12 lg 2 kohaselt esindab ja juhib kohtuasutust oma pädevuse piires. Kohtu esimees vastutab õigusemõistmise korrakohase toimumise eest kohtus. KS § 45 lg 1 kohaselt teostab esimees järelevalvet mh õigusemõistmise korrakohase toimimise üle.

Õigusemõistmine ei toimu korrakohaselt olukorras, kus aastatepikkuse praktika kohaselt ei järgita õiguskirjanduses ja Riigikohtu praktikas selgelt sedastatud materiaalsoigusklike seisukohti. Seejuures õiguslaste selgituste andmise kohustus tuleneb üheselt MSVS §-st 3, samuti ei esine ühtegi keeldumise alust MSVS §-st 5 tulenevalt.

Kohtute sõltumatus konkreetsete kohtunike erapooletuse mõttes ei välista kohtu esimehe organisatsioonilist pädevust tagada ühtne praktika ja juhtida tähelepanu siduvale õiguskorrale. Just selle pädevuse raames on kohtu esimehel kohustus käesoleva pöördumise sisulistele küsimustele vastata.

6. Kokkuvõte

Õiguskantsler on 24.04.2026 vastuses märkinud, et oma õiguste kaitseks on igaühel võimalik pöörduda kohtusse. See põhimõtteline seisukoht on iseenesest õige, kuid käesolev pöördumine puudutab täpselt seda olukorda, kus kohtute ise jääb sisuliselt suletuks: just nendele, kes vastust ei esita — sageli seetõttu, et kardavad menetluskulude kasvu mitukümmend korda üle põhinõude — ei toimi see kaitsemehhanism, kuna tagaseljaotsuste puhul tüüptingimuste omaalgatuslikku kontrolli ei teostata. Tulemuseks

on, et seaduses sätestatud õiguskaitse VÕS § 42 lg 3 p 5 mõttes jääb kättesaamatuks just nõrgemale poolele, keda see norm pidi kaitsma — ja muutub kättesaadavaks vaid neile, kes suudavad menetluskulude riski kanda.

Kahe kontrollimehhanismi võrdlus — TVK (neli lahendit, kontroll neljal korral, tüüptingimused tühiseks) ja Harju Maakohus (193 tagaseljaotsust 2025. aastal, ühestki ei nähtu ex officio kontrolli) — on kõige selgem tõend sellest, et probleem on süsteemne, mitte üksikjuhtumlik. Tarbija ja väikeettevõtja õiguskaitse VÕS § 42 lg 3 p 5 mõttes toimib ühes foorumis, aga mitte teises — ja masshageja on õppinud seda asümmeetriat enda kasuks kasutama.

Käesoleva pöördumise eesmärk ei ole ühegi konkreetse kohtuniku kritiseerimine ega konkreetse kohtuotsuse vaidlustamine. Eesmärk on süsteemne: saada sisuline vastus küsimustele 4.1, 4.2 ja 4.7 ning teada, kas kohtu esimehel on tahe ja võimekus tagada, et Harju Maakohus täidaks TsMS § 438 lg 1 kohast ja Euroopa Kohtu praktikast direktiivi 93/13/EMÜ tõlgendamisel tulenevat omaalgatuslikku kontrollikohustust ka eraparklate masshagide tagaseljaotsuste tegemisel.

Palun:

- 1) käsitleda käesolevat pöördumist koos 07.04.2026 esitatud märgukirjaga ühtse asjaajamisena;
- 2) vastata käesoleva märgukirja punktis 4 esitatud küsimustele 4.1–4.7 sisuliselt MSVS § 6 sätestatud tähtajas;
- 3) juhul kui kohtu esimehe hinnangul nõuab mõne küsimuse vastamine tsiviilkolleegiumi juhtide või kohtunike kaasatust, palun seda oma vastuses välja tuua.

Kinnitan, et olen valmis käesoleva pöördumise sisu ning täiendavaid asjaolusid vajaduse korral selgitama ka suuliselt.

Lugupidamisega

Riho Pihlakas

parkimistrahv.ee

info@parkimistrahv.ee

Lisad

Lisa 1 — Väljavõte VÕS Kommenteeritud väljaandest (I. Kull. § 42. – P. Varul jt (koost). Võlaõigusseadus I. Tallinn: Juura 2016), lk 221 (punkt 4.1.2 — kohtu omaalgatusliku kontrolli kohustus).

Lisa 2 — Väljavõte VÕS Kommenteeritud väljaandest (I. Kull. § 42), (punkt 4.1.3 — tõendamiskoormus § 42 lg 3 tüüptingimuste puhul).

Lisa 3 — Väljavõte VÕS Kommenteeritud väljaandest (I. Kull. § 42), lk 233 (punkt „a) Leppetrahv” — leppetrahvi hindamise kriteeriumid).

Lisa 4 — Väljavõte VÕS Kommenteeritud väljaandest (I. Kull. § 42), lk 235 (punkt „c) Tühisuse tagajärg” ja punkt „g) Ettevõtjatevahelised lepingud”).

Lisa 5 — Näidisenä esitatud 10 tagaseljaotsust (kohtu infosüsteemist kättesaadavad ja kontrollitavad): 2-25-102450, 2-25-103464, 2-25-102576, 2-25-111565, 2-25-104483, 2-25-107867, 2-25-109010, 2-25-106134, 2-25-114736, 2-24-143907.

Lisa 6 — TVK otsus 19-1/24-08802

Lisa 7 — TVK otsus 19-1/25-10488

Lisa 8 — TVK otsus 19-1/26-01486

Lisa 9 — TVK otsus 19-1/26-02410

Viidatud allikad

1. 07.04.2026 märgukiri „Tarbijate õiguste kaitse tagamine eraparklate masshagide tagaseljaotsustes” (esitatud Harju Maakohtu esimehele)
2. I. Kull. Kommentaar § 42-le. – P. Varul jt (koost). Võlaõigusseadus I. Kommenteeritud väljaanne. Tallinn: Juura 2016, lk 220–235
3. Riigikohtu lahendid: 3-2-1-155-05 p 19; 3-2-1-2-08 p 13; 3-2-1-56-08 p 13; 3-2-1-64-12 p 32; 3-2-1-150-14 p 14; 3-2-1-109-11 p 12; 3-2-1-71-14 p 139; 3-2-1-106-13 p 24; 3-2-1-12-14 p 41; 3-2-1-45-15 p 14; 3-2-1-25-16 p 13
4. Riigikohtu eraparkla leppetrahvi lahendid: 3-2-1-68-16 (25.01.2017); 3-2-1-77-16; 2-15-3430/58; 2-17-117146/31
5. Euroopa Kohtu lahendid: C-240/98 Océano Grupo; C-243/08 Pannon GSM; C-76/10 Pohotovost'; C-237/02 Freiburger Kommunalbauten; C-488/11 Asbeek Brusse; C-472/10 Invitel Távközlési; C-415/11 Mohamed Aziz
6. EL direktiiv 93/13/EMÜ ebaõiglaste lepingutingimuste kohta tarbijalepingutes
7. Tarbijavaidluste komisjoni otsused: 19-1/24-08802 (27.11.2024); 19-1/25-10488 (2025); 19-1/26-01486 (31.03.2026); 19-1/26-02410 (20.03.2026)
8. Tartu Ringkonnakohtu lahend 2-23-116531/33 (27.11.2024)
9. Tartu Ringkonnakohtu esimehe 06.04.2026 vastus nr 12-5/26/43-1 (684 menetlust 2025. aastal)
10. Harju Maakohtu 2025. aasta tagaseljaotsuste süstemaatiline analüüs (193 otsust 375-st)

11. Märjukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seadus, RT I, 25.10.2016, 17